

Ewaluacja uprzednia Strategii Rozwoju Gminy Koniusza na lata 2023-2033

Opracowanie:

dr Hubert Guz

16 listopada 2023 r

Metodologia:

Ewaluacja uprzednia dotyczy strategii jako całości, ale odnosi się do jej trzech skonkretyzowanych cech, które zostaną przyjęte jako kluczowe kryteria ewaluacyjne:

- trafności (*relevance*) strategii,
- przewidywanej skuteczności (*effectiveness*) strategii,
- przewidywanej efektywności (*efficiency*) strategii.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Koniusza na lata 2023-2033 nazywany dalej „Strategią” został poddany ewaluacji w listopadzie 2023 roku.

Analizie poddano projekt Strategii z października 2023 r. uwzględniający wynik konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz konsultacji instytucjonalnych.

Dodatkowo przeanalizowano Sprawozdanie z konsultacji społecznych oraz korespondencję pomiędzy Urzędem Gminy Koniusza a instytucjami konsultującymi zapisy strategii, min.:

- Pismo z 28 sierpnia 2023 r. z PGW Wody Polskie, znak: KR.RPP.610.634.2023.IT.
- Pismo z 14 września 2023 r. od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, znak: OO.410.1.40.2023.MaS.

Aby zapewnić wiarygodną ocenę potencjału instytucjonalnego Urzędu Gminy Koniusza wykorzystano dane historyczne w zakresie realizacji poprzedniej strategii rozwoju gminy (raport z przeglądu jej realizacji stanowi załącznik do aktualnej Strategii) oraz raporty o stanie gminy, sprawozdania budżetowe, wieloletnią prognozę finansową i informacje o zrealizowanych projektach.

Przeprowadzono wywiad pogłębiony z Zastępcą Wójta Gminy – Panem Hubertem Wawrzeniem oraz z pracownikami odpowiedzialnymi za planowanie strategiczne i zarządzanie projektami.

Badanie ewaluacyjne obejmowało trzy kryteria kluczowe:

- trafności,
- przewidywana skuteczność,
- przewidywana efektywność.

Dodatkowo zbadano następujące kryteria:

- zgodności z prawem,
- kompletności,
- spójność wewnętrzną dokumentu,
- zgodności z wewnętrznymi dokumentami strategicznymi,
- zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

Ocena uprzednia Strategii – kryteria kluczowe:

Kryterium trafności

Czy zdefiniowane w Strategii obszary obejmują kluczowe zakresy funkcjonowania gminy – rozumianej jako społeczność lokalna, terytorium i władze samorządowe?

Podział na trzy obszary w analizie diagnostycznej obejmuje najważniejsze elementy związane z działaniem samorządu lokalnego.

Obszar Mieszkańcy – perspektywa społeczna,

Obszar Rolnictwo i przedsiębiorczość - perspektywa gospodarcza,

Obszar Infrastruktura, środowisko i transformacja energetyczna - perspektywa przestrzenna i środowiskowa.

W analogicznej strukturze wyznaczono cele strategiczne, kierunki działań i rezultaty. Kierunki działań obejmują zakres aktywności typowy dla małej, wiejskiej gminy o typowo rolniczym charakterze. Jednocześnie interwencja w tych obszarach przyczynia się do kompleksowego wzrostu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Jaka jest adekwatność postawionych celów w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, wyzwań i potencjałów wewnętrznych?

W poszczególnych obszarach wskazano następujące cele strategiczne:

Obszar I - Mieszkańcy	Obszar II - Rolnictwo i Przedsiębiorczość	Obszar III - Infrastruktura, Środowisko i Transformacja Energetyczna
I.1 Kreatywne dzieci i młodzież I.2 Zaangażowani mieszkańcy I.3 Aktywni seniorzy I.4 Otwarta społeczność I.5 Skuteczny samorząd I.6 Partnerska współpraca	II.1 Zrównoważone rolnictwo II.2 Atrakcyjna wieś II.3 Rozwijająca się przedsiębiorczość	III.1 Przyjazna przestrzeń III.2 Sprawna komunikacja III.3 Ekologiczna infrastruktura III.4 Bezpieczna infrastruktura III.5 Efektywność energetyczna

Cele strategiczne są odpowiedzią na ustalenia diagnostyczne, zarówno te wynikające z diagnozy stanu i badań ankietowych, jak i te zdefiniowane w analizie potencjałów i wyzwań opracowanej w trakcie warsztatów strategicznych.

Cele zdefiniowano w racjonalny sposób bazując nie tylko na potrzebach, ale i na dostępnym potencjale do ich realizacji w perspektywie 10 lat.

Analiza szczegółowych kierunków wsparcia (wraz z planowanymi rezultatami oraz analizą tendencji wskaźników) potwierdza adekwatność celów strategicznych w odniesieniu do zdiagnozowanych potrzeb, wyzwań i potencjałów wewnętrznych.

Kryterium przewidywanej skuteczności

Czy cele są możliwe do osiągnięcia poprzez wskazane kierunki działań?

Zaplanowane cele strategiczne określono w realny sposób, zaplanowane kierunki działań są możliwe do zrealizowania przy obecnym potencjale gminy Koniusza – (stabilna i dobra sytuacja budżetowa) oraz przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

Kierunki działań mają szeroki zakres i zwykle w kompleksowy i komplementarny sposób odnoszą się do celów strategicznych obejmując obszary społeczne, środowiskowe i przestrzenne, a tu gdzie to możliwe także gospodarcze.

Doszczegółowieniem kierunków działań są jasno sprecyzowane rezultaty interwencji, zarówno te kluczowe (poziom obszarów) jak i te odnoszące się do celów strategicznych.

Na podkreślenie zasługuje bardzo wyraźne wskazanie w celach transformacji energetycznej jako jednego z kluczowych wyzwań samorządu.

Gmina posiada doświadczenie w realizacji projektów finansowanych środkami zewnętrznymi. Podkreślić należy, że w oparciu o analizę wieloletniej prognozy finansowej realizacja kluczowych celów strategicznych jest możliwa, gmina może zapewnić część finansowania, w tym wkład własny (na poziomie co najmniej 15%) do projektów finansowanych zewnątrznie.

Jako ryzyko należy wskazać pogarszającą się sytuację samorządów zwłaszcza w zakresie dochodów bieżących warunkujących wydatki bieżące.

Postawione w Strategii cele nie determinują funkcjonowania gminy w przyszłości – mają charakter rozwojowy ich realizacja będzie stanowiła wartość dodaną. Nie zrealizowanie, któregoś z celów co do zasady nie wpłynie na pogorszenie warunków życia mieszkańców i funkcjonowania samorządu.

Czy przyjęte wskaźniki obrazują zaplanowane rezultaty działań?

Zaplanowane wskaźniki rezultatu dobrano w poprawny sposób – odnoszą się one bezpośrednio do zaplanowanych kierunków działań i celów. Spełniają standardy funkcjonalne (są policzalne, gmina ma/może mieć dostęp do potrzebnych danych). Brakuje jednak określenia ich stanu wyjściowego (wartość bazowa na 2023 r.) oraz stanu docelowego (wartość planowana na 2033 r.)

Pozytywnie należy ocenić zdefiniowanie tzw. kluczowych rezultatów dla każdego z obszarów, które mogą stanowić efektywne narzędzie w okresowych przeglądach i ocenach strategii.

Czy zaplanowany system wdrażania Strategii zapewni narzędzia do jej sprawnej realizacji?

Przyjęte w strategii rozwiązania zarządcze bazują na istniejących strukturach i nie generują nowych dokumentów np. w zakresie monitoringu, czy ewaluacji. Pozytywnie należy ocenić wykorzystanie jako narzędzia monitoringowego corocznych Raportów o stanie gminy. Dzięki prostej strukturze administracyjnej większość decyzji skupiona jest w rękach władz samorządowych (Wójt, Zastępca Wójta oraz Skarbnik), co znacząco ułatwia proces zarządzania strategicznego i wdrażania Strategii oraz komunikowania jej wyników (dane z monitoringu i oceny) Radzie Gminy oraz mieszkańcom.

Zapisy o działaniach ewaluacyjnych odnoszą się do kluczowych elementów, władze samorządowe powinny zadbać o to, aby działania te były faktycznie prowadzone i dostarczały użytecznych informacji, także takich, które będą impulsem do wprowadzania zmian w strategii.

Kryterium przewidywanej efektywności

Czy cele są określone w odniesieniu do istniejących potencjałów, w tym uwarunkowań finansowych?

Sam budżet gminy (bardzo niskie dochody własne – wiejski charakter samorządu) nie pozwala na realizację wszystkich zaplanowanych działań rozwojowych.

Dotychczasowe doświadczenie gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, pozwala zakładać, że Gmina Koniusza będzie w stanie pozyskiwać dotacje na realizację, co najmniej części kierunków działań wskazanych w Strategii.

Kryterium zgodności z wewnętrznymi dokumentami strategicznymi

Czy Strategia (złożone cele) wpisuje się w wewnętrzne dokumenty strategiczne?

W Strategii określono kluczowe wewnętrzne dokumenty strategiczne:

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Sołectw Gminy Koniusza - Uchwała Nr XLVIII/285/2018
- Gminny Program Rewitalizacji Gminy Koniusza - Uchwała Nr XXIII/165/2017
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Koniusza - Uchwała Nr XX/146/2016
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 - Uchwała Nr XXV/199/2021
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Koniusza na lata 2021 – 2027 - Uchwała Nr XXX/240/2021
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Koniusza wraz ze szczegółową inwentaryzacją - Uchwała Nr XLIII/293/2018
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2022-2025 dla Gminy Koniusza - Uchwała Nr XXXIII/268/2022
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Koniusza na lata 2019-2023 - Uchwała Nr VII/59/2019
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Koniusza na 2022 rok - Uchwała Nr XXXII/262/2022

Zapisy Strategii za względu na koncentrację na priorytetowych obszarach i określenie jedynie kierunków działań, a nie szczegółowych projektów, pozostają w zgodności z przywoływanymi dokumentami.

Istotne jest zapewnienie tej zgodności w przypadku aktualizacji przywołanych dokumentów, czy powstawania nowych dokumentów strategicznych o sektorowym charakterze – obowiązki w tym zakresie nałożono na Wójta Gminy.

Ocena uprzednia Strategii – kryteria dodatkowe:

Kryterium zgodności z prawem

Czy Strategię opracowano zgodnie z aktualnymi wymogami prawnymi?

Treść dokumentu Strategii spełnia wymogi określone w:

- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378),
- Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378, 2327).

Analogicznie, proces przygotowania Strategii, w szczególności w zakresie konsultacji społecznych spełnia wymogi prawne.

Kryterium kompletności

Czy Strategia jest kompletna?

Strategia zawiera wszystkie elementy wynikające z ustawy o samorządzie gminnym oraz obrazuje przejrzysty proces planowania strategicznego, z określonymi narzędziami wdrożeniowymi (plan finansowy, monitoring i ewaluacja).

Dokument obejmuje następujące elementy:

- Kluczowe ustalenia diagnostyczne w oparciu o dane ilościowe i jakościowe
- Ustalenia z badania ankietowego oraz warsztatów
- Analiza potencjałów i wyzwań
- Wizja i misja gminy
- Cele (horyzontalne i strategiczne) oraz kierunki działań
- Rezultaty i wskaźniki
- Struktura funkcjonalno-przestrzenna – model i rekomendacje
- Zgodność celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu
- Opis systemu wdrażania Strategii
- Opis zasad finansowania Strategii

Czy opracowano i opublikowano wymagane dokumenty dodatkowe?

Rada Gminy Koniusza podjęła uchwałę o opracowaniu Strategii Rozwoju oraz wyznaczyła harmonogram działań.

Opracowano Diagnozę stanu gminy, diagnoza oraz dane z badania ankietowego i warsztatów pozwoliły na określenie kluczowych potencjałów i wyzwań stojących przed gminą.

Sporządzono i opublikowano raport z badania ankietowego.

Sporządzono i opublikowano raport z warsztatów strategicznych.

Sporządzono i opublikowano raport z przeglądu poprzedniej strategii.

Sporządzono i opublikowano sprawozdanie z konsultacji społecznych.

Na podkreślenie zasługuje wysoka transparentność procesu strategicznego – wszelkie informacje oraz dokumenty były na bieżąco publikowane na stronie internetowej gminy w zakładce „Koniusza 2033” w ramach czterech etapów procesu strategicznego:

Strona internetowa <https://koniusza.pl/strategia-2033/> była także wykorzystywana w procesie konsultacji społecznych.

Czy Strategia była poddana konsultacjom?

Strategię opracowywano w formule partycypacyjnej z udziałem mieszkańców (warsztaty strategiczne), a następnie konsultowano z nimi zapisy dokumentu.

Uzyskano wymagane opinie/uzgodnienia:

- Zarządu Województwa Małopolskiego
- PGW Wody Polskie
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Przekazano projekt strategii do sąsiednich samorządów, które nie wniosły uwag.

Szczegółowe dane w zakresie uspołeczniania zawarto w: Sprawozdaniu z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH projektu Strategii Rozwoju Gminy Koniusza na lata 2023-2033.

Kryterium spójności wewnętrznej

Czy Strategia jest spójna wewnętrznie?

Strategia przedstawia poszczególne kroki w procesie planowania strategicznego.

W rozdziale pierwszym Strategii – „Proces strategiczny i partycypacja społeczna” szczegółowo opisano zakres dokumentu oraz proces jego powstawania, a także schemat interwencji strukturalnej i wszelkie działania z zakresu partycypacji społecznej. W dokumencie poprawnie zaprezentowano ciąg przyczynowo-skutkowy interwencji strategicznej.

Zachowano przejrzystą strukturę dokumentu obejmującą:

- część diagnostyczną – wnioski z diagnozy i analiza potencjałów;
- część strategiczną – cele strategiczne, kierunki działań, rezultaty, wskaźniki, komplementarność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi, model i rekomendacje w zakresie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- część wdrożeniową – system realizacji Strategii oraz ramy finansowe i źródła finansowania.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest spójny z celami strategicznymi.

Kryterium zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Czy Strategia (złożone cele) wpisuje się w dokumenty strategiczne na poziomie wspólnotowym, krajowym, regionalnym i ponadlokalnym.

W Strategii zamieszczono analizę w formie macierzy celów dowodzącą zgodności celów rozwojowych Gminy Koniusza z:

- Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”;
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030;
- Celami priorytetowymi unijnej polityki spójności na lata 2021-2023;

Dodatkowo zbadano spójność z projektami strategii ponadlokalnych tj. z:

- Projektem Strategii ponadlokalnej – Lokalnej Strategii Rozwoju dla Stowarzyszenia LGD ProKoPaRa – Gmina Koniusza jest członkiem Stowarzyszenia,
- Projektem Strategii Terytorialnej Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska na lata 2021-2027 – Gmina Koniusza jest członkiem Stowarzyszenia.

Dodatkowo wykazano, że cele horyzontalne (konteksty) oraz cele strategiczne określone w Strategii Koniusza 2033 wpisują się w regionalne, krajowe i wspólnotowe zasady rozwoju, obejmujące:

poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; równości kobiet i mężczyzn; równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, zgodności z celem wspierania zrównoważonego rozwoju a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyń poważnych szkód” (DNSH).

Wnioski i rekomendacje:

W ramach badanych trzech kluczowych kryteriów ewaluacji (trafności, przewidywana skuteczność i przewidywana efektywność) potwierdza się pozytywną ocenę.

Również w ramach kryteriów dodatkowych (zgodności z prawem, kompletności, spójność wewnętrzną dokumentu, zgodności z wewnętrznymi dokumentami strategicznymi, zgodności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu) potwierdza się pozytywną ocenę.

Rekomenduje się przyjęcie Strategii przez Radę Gminy Koniusza.

Rekomenduje się prowadzenie bieżącego monitoringu wdrażania Strategii oraz okresowych ocen w celu ewentualnej aktualizacji dokumentu.

Rekomenduje się dalsze prowadzenie zakładki „Strategia 2033” w ramach strony internetowej gminy w celu właściwego uspołecznienia Strategii oraz jej przyszłych rezultatów – publikowanie informacji z monitoringu i oceny.